

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily
in the United States.Issued every day except Sundays
and legal Holidays.

75,000 Readers.

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah.
Velja za vse leto..... \$6.00
Za pol leta..... \$3.00
Za New York celo leto... \$7.00
Za inozemstvo celo leto... \$7.00

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 260. — ŠTEV. 260.

NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 5, 1921. — SOBOTA, 5. NOVEMBRA, 1921.

VOLUME XXIX. — LETNIK XXIX.

PREMOGARJI BODO STAVILI SVOJE ZAHTEVE

NAPROSILI BODO SODIŠČE Z DRUŽENIH DRŽAV NAJ OHRA-
NI CHECK-OFF SISTEM. — AN DERSONOVO POVELJE PRO-
TIUSTAVNO. — ČE BO PREDLOG ZAVRNJEN, BODO TAKOJ
V PITTSBURSKEM OKRAJU P RENEHALI S SVOJIM DELOM.

Indianapolis, In., 4. novembra. United Mine Workers of America organizacija bo potom svojih pravnih zastopnikov naprosila danes United Circuit Court v Chicagu, naj razveljavi začasno ustavno prepoved sodnika Andersona, ki izjavlja, da je takozvani "check-off" sistem nepostaven, dokler se potom procesa ne določi pravovelnost ali neveljavnost tega ustavnega povelja. Od uspeha tega predloga v sodišču ali od njegovega neuspeha bo odvisno, če se bo stavka premogarjev, ki se je pričela v torek, razširila tudi na druge države ali če se bo približno 50,000 mož, ki stavekajo že sedaj, vrnilo zopet na delo.

Sklep, da se naprosi sodišče, naj suspendira odlok sodnika Andersona, je bil definitivno objavljen, ko se je glasilo, da bo prišel danes v sodišče glavni pravni zastopnik United Mine Workers.

Pravni zastopnik premogarjev bo tudi prosil za formalno odločitev, kako daleč sega ustavno povelje ali ustavna prepoved sodnika Andersona. Unija trdi namreč, da ne sega njegovo pravosodje preko meje Indiane, katera trditve pa ne soglašajo z naziranjem sodišča. Če bo sodišče vzdržalo naziranje unije, bo omejeno prizadeto zemlje.

Če ba sodišče zavrnilo predlog zastopnikov United Mine Workers, bo v ponedeljek okraju. Tako izjavljajo unijski voditelji. Izvrševalni odsek za ta okraj se bo sestel še danes ter sklepal o proglasitvi stavke, kajti delodajalci v tem okraju so objavili, da bodo prenehali z izvrševanjem check-off sistema na temelju odločitve sodnika Andersona.

Delodajalci v Ohiju, kjer je več tisoč mož zapustilo delo, niso še zavzeli stališča, čeprav je pričakovati, da bodo sledili nasvetu svojih pravnih zastopnikov ter izjavili, da je check-off sistem odpravljen. Vzrok za odlašanje je baje ta, da nočejo storiti nekaj, kar bi dajalo delodajalcem v Illinoisu prost trg za premog, kajti tam obratujejo rovi na teme-

lju nekega državnega ustavnega povelja. Krajevni uradniki so ukazali več tisoč premogarjem, v Ohiju, naj se vrnejo na delo. Na temelju tega povelja bodo nadaljevali z delom toliko časa, dokler ne bodo kompanije objavile, da je check-off sistem odpravljen.

HABSBURŽANI ODSTAVLJENI
NA MADŽARSKEM.

"Budimpešta, Madžarska, 4. novembra. — Prejšnji kralj Karol je izgubil danes svoj prestol na temelju predloge, ki je bila sprejeta v madžarski poslanski zbornici. Habsburška dinastija je bila s tem izgnana iz Madžarske. Grof Bethlen, ministrski predsednik, je izročil večeraj predlogo zbornici ter se je domnevalo, da bo trajala debata o tej predlogi najmanj dva dni, a predlog je bil sprejet že danes.

Pariz, Francija, 4. novembra. Soglasno z nekim poročilom iz Beograda, zahtevajo neki poslanci, katere je poslala jugoslovanska vlada, zavezniskim vladam, naj se takoj izvede Trianon pogodbo med Madžarsko in zavezniki. Nadalje zahteva Jugoslavija odškodnino za stroške, ki so nastali vsled mobilizacije jugoslovanske armade. Konec poslanice pa zahteva popolno razoroženje Madžarske. To razoroženje naj bi se stavilo pod kontrolo komisije, katero naj bi menovale Jugoslavija, Čehoslovaska in Rumunska. Mobilizacija jugoslovanske armade se nadaljuje, — se glasi v brzojavki.

GENERALNA STAVKA PRETI
BERLINU.

Berlin, Nemčija, 4. novembra. Predsednik zveze strokovnih društev v Berlinu je poslal lastnikom vseh restavracij in hotelov ultimatum, v katerem se jim preti, da bo proglašena takoj splošna stavka vseh organiziranih delavcev v mestu, če ne bodo takoj privolili v plačljne zahteve natakarjev in drugih hotelskih uslužbencev. Stavka natakarjev traja sedaj že pet tednov.

JAPONSKA DELEGACIJA NA KONFERENCI.

Pri razoroževalni konferenci, katere je sklical Harding v Washington, bodo zastopali Japonsko štirje ugledni Japonci. Spredaj stoji: podadmiral Kato, ki je načelnik misije, general Tanka in ameriški colonel Alvord. V drugi vrsti so: kapitan Uyeda, ameriški mornariški poročnik Shipp in colonel Morita. V znak "priateljstva" Japonske napram Združenim državam, je položil kapitan Uyeda ameriškanu mornariku častniku roko na ramo.

SUHAŠKI VODITELJI IN STRAH FRANCOZOV
PRED NEMČIJO

Suhaški voditelji so naprosili predsednika Hardinga, naj izsili izvedenje suhih postav.

Washington, D. C., 4. nov. — Reformski voditelji so se oglasili pri predsedniku Hardingu ter ga pozvali, naj izda povelje, da je treba napraviti konec omalovaževanju ustave in da je treba prohibicijo boljše izvesti. Izjavili so, da se bo smatralo stranko, ki ima moč v rokah, odgovorno za slučaj, če bi kongres ne hotel sprejeti nadaljnje enforement zakonodaje.

Poziv, naslovljen na predsednika, vsebuje razven drugih prisodarij tudi trditve, da so tri četrtine naroda Združenih držav še vedno za prohibicijo in sicer v večji meri kot so bile prej. Če mislijo s tem suhači butlegarje, ki imajo od prohibicije tako velikanske dobičke, ki dejanski pripadajo vladi, potem imajo prav.

V pozivu se glasi, da je bilo izjavljeno nadaljne prohibicijske zakonodaje v kongresu posledica strankarskih pomislekov in da je prišlo vsled tega do izdajanja regulacij od strani zakladniškega departmanta, na temelju pogodb, tevaleč sedmih milijonov mož, ki so registrirani za nemško vojaško službo. Trdi pa se, da ni v pogodbi ničesar, kar bi prepovedalo Nemcem igrati se vojske če že hočejo tako.

Soglasno z dogovorom, bodo Nemci zgradili v kratkem dvanaest vasi v Somme okraju, ki so bile uničene v času, ko je prodrl Hindenburg skozi angleške črte pri Amiensu.

Prohibicijski urad je dobil prošnje štirih pivovaren, da smejo izdelovati medicinsko pivo. Ni pa hotel navesti imen teh pivovaren ter rekel, da noče delati reklame zanje. Izvedelo pa se je kljub temu, da so prišle te prošnje od Schlitz, Piel Bros., Liebmann in Feigenspana. Obljubilo se je naglo akcijo glede prošnji.

OTROCI SE POTIKAJO PO GO-
ZDOVIH KOT VOLKOVI.

Riga, Letiska, 4. novembra. — Iz okrajev v Rusiji, ki so prizadeti od lakote, prihajajo poročila, da žive tam v gozdovih otroci popolnoma divje kot volkovi in da se prehranjajo z raznovrstnimi jagodami, mrčesjo ter drugimi takimi stvarmi.

MODERNI PARIŠKI
CESARE BORGIA

Snubil je ženske, jih zavaroval, nato zastupil ter veselo živel z zavarovalnico.

Pariz, Francija, 4. novembra. Čeprav je glavni jurak v senzacionalni seriji zastrupljenj, o katerih se čimniva, da se jih je vprizorilo kot sredstvo za osleparjenje zavarovalnih družb, umrl na skrivnostni način v svoji jetniški celici pred nekaj tedni, je pariška porota vendar pričela ta teden pregledovati material, o katerem se domneva, da bo razkril, da je bil pokojni Henry Gerard, potomec dobro znane pariške družine, eden največjih kriminalcev stoletja.

Stiri žrtve so baje podlegle strupu ali boleznim, katere so povzročili bacili, na previden način spravljeni v hrano, katero so zaužile žrtve, ki so bile delne gostoljubnosti Gerarda. Navedlo se bo tudi povesti o strastnih snubitvah, ki se niso nikdar končale s poroko. Te povesti bodo dokazale, da je skušal priti Gerard v zgodovino kot moderen Cesare Borgia.

Znano je, da je ob nekem času naenkrat vdrževal tri ženske v različnih stanovanjih s pomočjo številnih sleparij ali pa denarja, katerega je dobil od zavarovalnih družb. Najbolj čudno dejstvo pa je, da je služil Gerard v francoski armadi kotekome vojne kot šofer ter da je bil pohvaljen radi svoje pridnosti in treznosti.

Čeprav so leta 1918 Gerarda ujeli, ko je kradel pakete v neki pariški departmanti prodajalni je bil vendar izpuščen na temelju pravorekaj porote, ko je nekaj amadnih zdravnik pričel, da je bil Gerard vedno velik sanjač ter degeneriran v največji meri.

Sodišče mu je celo vrnilo več fijoal ali majhnih steklenic, katere so našli v njegovi sobi, in sicer brez vsake najmanjše preiskave, čeprav se sedaj glasi, da so vsebovale te fijeole kulture škodljivih bacilov ali bakterij. Dobili je takrat nazaj tudi celo vrsto pamfletov z originalnimi pripombami, ki so se tikali strupov, nevarnih za človeški sistem.

Čeprav zelo dober učenec, je bil Gerard vendar dvakrat izgnan iz višjih šol radi tatvin pri svojih tovarših. Bil je sin odličnega zdravnika in kemika ter je pričel že zgodaj proučevati strupe. Glasi se celo, da je zaužival majhne množine strupov, da se prepriča o prvih učinkih strupa in o uspešnosti protisredstev. — Domneva se vsled tega, da je bilo povsem naravno, da se je poslužil strupov, da dobi z njih pomočjo denar, kadar mu ga je zmanjkalo.

Policija ima več kovčegov in zabojev, vsebujočih otežili material. Te kovčege in zaboje je našla na domu zadnje ljubice Gerarda. Vsebujejo veliko število majhnih steklenic, ki povzročajo legar, kolero in druge nalezljive bolezni in tudi prezervirane vzorce strupenih gob. Domnevajo, da je vse te stvari rabil za zastrupljenje gostov. Ker se je pri zdrviških preiskavah žrtve dokazalo, da so podlegle več ali manj običajnim boleznim, ni nikdo sumil, da ima Gerard svoje zločinske prste vmes, dokler ni prišlo na dan, da so mu štiri zavarovalne družbe izplačale čenar na police žrtve, med temi tri, ki so imenovale njega svojim univerzalnim dedičem.

Oblasti so priznale, da je slučaj težavnejši kot katerikoli, s katerim je imela pariška policija v zadnjih letih opravka, kajti Gerard se je poslužil vseh mogočih sredstev, da mistificira one, ki bi mogli uvesti preiskavo. Žrtve niso nikdar vedele, da se je dvignilo zavarovalne police v njihovem imenu. Gerard, ki je nastopal kot agent, je izvršil celi posel, in kadar je bilo treba — zdravniške preiskave, je imel na

ATENTAT NA JAPONSKO GA MIN. PREDSEDNIKA

MINISTRSKI PREDSEDNIK HARA JE BIL ZABODEN NA ŽELEZNIŠKI POSTAJI V TOKIO. — DRŽAVNI DEPARTAMENT JE BIL OBVEŠČEN O TEM. — MORILCA SO ARETIRALI.

Tokio, Japonska, 4. novembra. Ministrski predsednik Hara je bil zaboden na smrt v prsa danes na železniški postaji v Tokio. Morileca so aretirali.

Washington, D. C., 4. nov. — Oficijelna sporočila iz Tokija javljajo, da je bil japonski ministrski predsednik Hara smrtno zaboden. Tozadevna poročila so prišla v državni departament danes zjutraj, kmalu potem ko so častniškarska poročila prinesla v Združene države vest o zavrtnem umoru.

Uradniki japonskega poslanstva in člani japonske delegacije na konferenci glede razoroženja in vprašanj Daljnega istoka se dobili prvi tozadevne vesti od Associated Press ter so bili zelo poparjeni.

Zavratni umor ministrskega predsednika Hara je prišel ob dramatičnem trenutku, ko se zbira japonska delegacija za konferenco v Washingtonu, in ko se japonska intenzivno zanima za mednarodna vprašanja, katerih se je ministrski predsednik prav lo zadnjega trenutka vdeleževal s tako unemo. Pozvalo se ga je, naj načeluje delegaciji, ki se je napotila v Washington in nekaj časa se je razmišljalo o stvari, a končno je bilo sklenjeno, da se njegovo službo lahko boljše uporabi doma tekom razprav v Washingtonu.

Ministrski predsednik Hara je pogosto nagovoril japonsko poslansko zbornico glede resnega dela, ki čaka Japonsko v Washingtonu in dne 6. oktobra je dal izraza nazoru, da naj bo glavni

NA DUNAJU JE ŠE DRAŽJE
KOT V AMERIKI.

Dunaj, Avstrija, 4. novembra. Sedaj je tukaj popolnoma odveč primerjati sedanje cene s prejšnjimi, kajti vse diši po špekulaciji. Kdor se hoče peljati na kratko razdaljo s taksikabom, mora plačati tisoč kron, za njih en žepni robec 800 kron, za zjutrek v restavraciji tisoč kron, za borno kosilec 1500 kron. Par čevljev stane 18,000 do 23,000 kron in obleka stane v boljših prodajalnah 50,000 do 60,000 kron.

WSS WSS WSS WSS WSS

razpolago eno svojih prijatelje, ki se je podvrgla preiskavi zdravnik zavarovalne družbe.

Razkritje je prišlo, ko ni hotel nobena zavarovalna družba plačati 25,000 frankov, dokler bi se ne ugotovilo pristnosti podpisov na polici, kar je spravilo na dan, da je bila klientinja, ki naj bi bila neka madama Monin, v resnici neka druga ženska, ki je postala plen zvijače Gerarda. — Madama Monin je umrla tri tedne potem, ko je bila izdana zavarovalna polica in sicer po nekem obedu na domu Gerarda, kjer se ji je najbrž serviralo strupene gobe, ki so povzročile one strašne bolezni, katere je zapazil zdravnik, poklican k njej.

Domneva se, da je spravil Gerard več kot 100,000 frankov s pomočjo teh zločinskih operacij, a ves ta denar je zapravil v manj kot enem letu razuzdanega življenja v Montmartre in v morskih kopališčih. Policija ni nikdal ugotovila resničnega vzroka Gerardove smrti, vendar pa domneva, da mu je prinesla ena njegovih prijateljic v ječo majhno množino malo poznane strupa, s katerim je hotel Gerard poraziti pravico, ker je izpoznal, da se ne more izmotati iz njene mreže zdravniške preiskave, je imel na

cilj Japonske napraviti konec plemenskim razlikovanjem in mejam. Pozneje se je posvetoval z ameriškim poslanikom v Tokio ter objavil kmalu nato na nekem sestanku vladne stranke, da je Japonska pripravljena skleniti s Kitajsko kompromis glede Santunga, ki je predstavljal že dolgo časa glavno sporno točko.

Hara je bil rojen v Morioka, nekem mestu v severni Japonski ter je študiral pravo. Njegova prva politična služba je bila ona tajnika pokojnega grofa Mutsu, enega najbolj odličnih japonskih državnikov.

Hara je bil član japonskega parlamenta več kot trideset let.

BERLINSKI TOLOVAJI
V ROKAH POLICIJE

Trije notorni Shiemann bratje zajeti od policije, ker so postali preveč drzni.

Berlin, Nemčija, 13. novemb. — Ljudje, ki imajo navado obiskovati luksuriозна berlin. nočne restavracije, so pričeli zopet prostje dilati, ko se je posrečilo policiji ujeti notornice Shiemann brate, voditelje večje tolpe, ki je več tednov terorizirala prostore, kjer je blesk luči največji. S štirimi drugimi tovarši, ki so bili vsi oblečeni v "sveterje" ter ponošene obleke, so prišli bratje Shiemann v restavracijo ter zahtevali zase posebno sobo in večerjo s šampanjem. Nato so pričeli jesti, piti in igrati karte.

Ko je prišel končno čas, da plačajo račun, so potegnili iz žepov revolverje, vroče s peskom in velike kljuke iz medij ter odšli iz prostora. Prej pa so zapretili lastnikom, da jih bodo pomorili, če bi obvestili policijo. Strah pred temi tolovaji je bil tako velik, da so lastniki restavracij v resnici molčali, kar je imelo za posledico, da je imela policija največje težave najti sled teh banditov.

Prihika, da se razbije in uniči gang, pa se je nudila sama, ko je prišel eden izmed bratov, Erich Shiemann, na policijski glavni stan ter vprašal, če je resnično, da ga hoče policija videti. Prijeli so ga seveda takoj ter vtaknili v luknjo. Policija je našla tudi njegovega brata Karola, znanega pod imenom "Karl der Boxer", ko je prišel v Moabit sodišče, da prisostvuje neki obravnavi. Tam so ga prijeli. Od takrat naprej je bil tudi aretirani "Gustav der Hund", nadaljni član tolpe, ki se v resnici piše — Gerlach. Tri nadaljne člane gangle išče policija še sedaj. Policija je dobila obvestilo, da so ostali člani tolpe oboroženi in da se bodo protivili aretaciji z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago.

Od dobro znanih kriminalcev prihajajo na policijo celo kupi pisem, v katerih se preti s strašno osvetlo nad policijo, če ne bo brata Schiemann takoj izpuščen.

Uspešnost, s katero so manevrirali bratje Shiemann, je značilna za berlinsko nočno življenje v sedanjem času. Nadaljnje znamenje časov je nasvet, ki je bil objavljen v berlinskih listih, naj namreč zdravniki, ki gredo na nočne obiske, nosijo seboj svetilke z napisom "zdravniki", na steklu, da jih bodo pustili poulični lopovi na miru. Ta rešitev iz zagate se predlaga, ker je veliko število zdravnikov izjavilo, da ne bodo hodili na nočne obiske radi vedno naraščajoče nevarnosti, ki jim preti.

Denarna izplačila v jugoslovanskih kronah,
lirah in avstrijskih kronah

se potom naše banko izvršujejo po ziskni ceni, samostalno in hitro.

Včeraj so bile naše cene sledeče:

Jugoslavija:

Razpoložljiva na našnje pošte in izplačuje "Kr. poštni čekovni urad" in "Jadranska banka" v Ljubljani.

300 kron	\$ 1.20	1,000 kron	\$ 3.80
400 kron	\$ 1.60	5,000 kron	\$18.50
500 kron	\$ 2.00	10,000 kron	\$36.00

Italija in zasedeno ozemlje:

Razpoložljiva na našnje pošte in izplačuje "Jadranska banka" v Trstu.

50 lir	\$ 2.55	500 lir	\$22.00
100 lir	\$ 4.70	1000 lir	\$43.50
300 lir	\$13.20		

Nemška Avstrija:

Razpoložljiva na našnje pošte in izplačuje "Austrijske Bank" na Dunaju.

1,000 nem.-avstr. kron \$ 1.30	10,000 nem.-avstr. kron \$11.00
5,000 nem.-avstr. kron \$ 6.00	50,000 nem.-avstr. kron \$50.00

Vrednost denarja sedaj ni stalna, menja se večkrat nepričakovano; iz tega razloga nam ni mogoče podati natančne cene vnaprej. Mi računamo po ceni letnega dne kot gora poslani denar dnope v roku.

Kot generalni zastopnik "Jadranske Bank" in njenih podružnic imamo najamena izvanredno ugodno popojo, ki bodo velike koristi za one, ki so se ali so bodo posluževali naše banko.

Denar nam je poslani najbolj po Domestic Money Order, ali po New York Bank Draft.

FRANK MAKER STATE BANK, 83 Cortlandt St., New York

(Advertisement)

"GLAS NARODA"

SLOVENIAN DAILY
owned and Published by
SLAVENIA PUBLISHING COMPANY
(a corporation)
FRANK SAKSER, President LOUIS BENEDIK, Treasurer
Place of Business of the Corporation and Address of Above Officers:
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenredno in praznikov.
Za leto leto velja list za Ameriko \$7.50 Za New York za leto \$7.50
Za leto leto velja list za Ameriko \$7.50 Za New York za leto \$7.50
Za leto leto velja list za Ameriko \$7.50 Za New York za leto \$7.50

GLAS NARODA
(Vse dni izvenredno)
Printed Every Day Except Sundays and Holidays.
Subscription, yearly \$15.00
Advertisements on Agreement.

GLAS NARODA
32 Cortlandt Street, Borough of Manhattan, New York, N. Y.
Telephone: Cortlandt 2875

KONCEM TEDNA.

Karola Habsburžana, ki je nekoč vladal Avstriji po milosti božji ter jo tudi po milosti božji pripravil do tega, kar je sedaj, so poslali zavezniki na majhen otok v Sredozemskem morju. Otoku se pravi Madejra, in izborni vino raste na njem.

Na otoku bo imel dosti časa za premišljevanje. Če že ravno hoče, se lahko prisposodablja izgnanemu Napoleonu, ali naj se pa vinoreje loti, da bo že vsaj lahko od svojega pijan.

Javna tajnost je namreč, da se je začela vojne vedno opijal in da je bila pijanost vzrok njegovega padca v Pijavo.

Jugoslovanska krona pada. Tako pravimo mi v Ameriki. V Jugoslaviji pa pravijo, da raste cena ameriškega dolarja. Navsezadnje je čiste vseeno. Poglavitna stvar je, da je razlika med vrednostjo krone in dolarja vsak dan večja.

Kdor hoče kaj denarja poslati v stari kraj, naj ga pošlje sedaj. Tisti, ki dela šest dni v tednu, naj pošlje zaslužek enega dne. S to svoto se lahko v Jugoslaviji več glava družina več dni preživlja. Namesto, da bi dali poldrugi dolar za dva drinka žganja, pošljite to svoto v stari kraj, — in solar bo celo zimo preskrbljen z obutvijo.

V New Yorku so zastavljali prevažalci mleka. Stiska je velika, in posebno otroci trpe. V tem se pojavi najtežje vprašanje, kdaj je štrajk upravičen in kdaj ni.

Ali bi bilo pravično, če bi rekli nekega dne zdravniku cele dežele: — Z današnjim dnem zastrajkamo. Hočemo toliko in toliko.

Pa vzgledu velike entente se je ustanovila v Srednji Evropi mala ententa, sestojeca iz Jugoslavije, Češkoslovaške in Rumunske.

Vse je tako kot pri veliki ententi: zborovanja, izmenjava poslanikov, debate ministrskih predsednikov, ukrepi, odloki in druge diplomatske stvari.

Skoda le, da ti ukrepi nič ne veljajo in da se za odloke nihče ne zmeni. Vse je približno takole kot če se otroci šolo igrata.

Ko so hoteli nekaj resnega, — poslati Madžarski ultimatum — je stopil učitelj — Anglež prednje rekoč: "Stop!" Do pretepanja imam le jaz pravico. Če ne boste takoj mirovali, boste sami tepeni.

Sodnik Anderson je odločil, da se ne smejo najmanj organizirati. S tem jih hoče vzeti zadnje orožje ter jih spraviti popolnoma pod peto kapitalistov.

V protest proti temu Andersonovemu odloku bodo najmanj zastrajkali.

Če imajo premogarski baroni dovolj zaloge, bodo najmanj lahko štrajkali, kolikor časa se jim bo izljubilo.

Če je pa nimajo, bo rekla vlada: — Štrajk je prepovedan.

V ranjki Avstriji je bil zloglasni paragraf, po katerem je imela vlada pravico razpustiti parlament ter delati po svoji volji.

Vlada je predložila svoj načrt parlamentu. Ponavadi so bili njeni načrti zločinski, in parlament ni hotel glasovati zanje. Parlament je bil v tem slučaju razpuščen, načrt pa sprejet.

Podobno je tukaj v Ameriki.

Vesoljno delavstvo da izraza svoji volji ter hoče začeti z akcijo. V zadnjem hipu, tik pred dvanajsto uro, pa pravi vlada: — Prepovedano. V ječo z voditelji!

V bistvu je na svetu vse enako, z edinim razločkom, da je krinka drugačna.

Iz Tokia prihaja poročilo, da je mlad atentator zaklal japonskega ministrskega predsednika Hara.

Hara je bil baje razumen možak in je hotel Japonski le dobro. Tudi proti oroževanju je bil. Toda japonski narod se je začel zavedati. Japonci spoznavajo, da jim vse hudo, kar morajo prenašati, prihaja odzgoraj.

To je prva stopnja razvoja. Narod si skuša pomagati. V doseg svojega cilja se poslužuje najprimitivnejših sredstev, ubijanja.

Japonci so v tem oziru še precej nazadnjaki. Pri njih igra bodalo glavno ulogo.

Mi, na Balkanu smo se toliko modernizirali, da pokamo z revolverji.

Poročajo tudi, da je morilec ministrskega predsednika Hara slaboumen mladenič.

Da je slaboumen, ni bilo potreba posebej omenjati. Vsi so slaboumni, ki mislijo, da bodo z ubijanjem posameznikov koristili celokupnemu narodu.

Dopisi

Pittsburgh, Pa.

Zadnji moj dopis je tako razburil vse tiste, kateri so bili prizadeti, da so začeli trostiti lažljivo vest, da sem pobegnil iz Pittsburgha. Ali, dragi, s tem tudi ne boste dosegli svojega cilja, da bi oblatili moje dobro ime, ker sem preveč znan med pittsburghskimi Slovenci, kakor tudi po drugih slovenskih naselbinah po širni Ameriki. Resnično pa je, da sem se preselil, ampak samo en blok naprej in sicer k dobro znanemu rojaku Frank Gorisku, kateri je kupil posestvo in odprl novo gostilno na 5336 Butler St. ter ima še precej sob za oddati. Lahko si vsak tisti, kateri se boji, da bi pobegnul, najame sobo in tako me bo imel vedno pod nadzorstvom. Torej ne pozabite številke 5336 Butler St., ako bi me kateri hotel videti ali kaj od mene imeti.

Sporočati moram, da se slovensko pevsko društvo Prešeren jako pripravlja, da bo zopet pittsburghskim Slovincem in Slovenkam malo zabave naredilo in sicer na Martinov večer 11. 11. m. z jako fino igrano "Anarhist". Igra je jako smučna, ker se vrši občinska seja, na kateri je jako veliko debatiranja o vsakovrstni stvari. Navsezadnje je pa vse debatiranje zastoj in seja brezpredmetna. (Kakor pri marsikaterem slovenskem društvu.)

Ne mislite pa, da hoče Prešeren kako društvo žaliti. Tega ne, ampak druge igre ni mogel tako hitro dobiti, kakor ravno to.

Slov. pevsko društvo je naklonjeno vsem društvom in pripravljeno pri vsaki priliki prisločiti na pomoč za v prid in korist vsakega društvenega napredka. Zavaljo tega tudi sedaj Prešeren pričakuje od vseh članov in članic v Pittsburghu in okolici, da bodo pokazali svojo hvaležnost in pripomogli k dobremu uspehu. Ako boste pokazali, da se v resnici zanimate za slov. pevsko društvo, Prešeren in da ste mu naklonjeni, bo Prešeren to zimo še več iger priredil, da se boste zamogli fino zabavati. Prešeren lo pa tudi z veseljem pri vsaki priliki vam prisločiti na pomoč. Citajte oglas v tem listu in nikar ne pozabite 11. novembra priti v Slov. Dom!

S pozdravom se zabeleži po: Ivan Varoga, 5336 Butler St.

Forest City, Pa.

Delamo vsak dan. Zaslužek je odvoden od delavca in prostora. Za delom sem hoditi ne svetujem nikomur, ker je vse prenapolnjeno; pa tudi stavka nam grozi v prihodnji pomladi, ko potече sedanja pogodba. Delo je naporno, a opravljamo ga s takim zadovoljstvom, vedoč, da dokler se dela, bo tudi jela, medtem ko drugod ubogega trpina radi brezdelja pomanjkanje stiska.

Tukajnja družina M. Peterka je letos od nekrete precej hudo obiskana. Komaj je iztrgal "beli ženi" iz rok starejši hčerke, že je hlastnila po najmlajši dve leti stari. To pot se ji je zaljubljen posrečilo. Se so bile oči očeta in matere od tugevanja rosne, ko jima je šestletni sinček ponosno zločil: zločil si je levo nogo pod kolenom, kaj videlo o Jugoslovanih.

Vsak večer pa izvajajo poedine narodnostne skupine posebno izbrane programe. Po dnevu nastopajo učenci raznih šol v jako vkusnih prireditvah, dočim celi razredi newyorških šol prihajajo z učitelji, da si ogledajo razstavo in se s tem naučijo spoznati, kakšne vrednosti za Ameriko so poedine narodnostne skupine.

V bodočo nedeljo, dne 6. novembra, pa bodo imeli Jugoslovani svoj večer. Program začne točno ob osmih. V to svrhu so se združila vsa naša pevska društva v New Yorku, ki nastopajo v skupnem zboru z dvema pesmima. Mešani zbor pod vodstvom g. I. Končana odpoje Aljaževu "Uje se drugorodec, se je zgrajal nad tako podlostjo. Sicer se Slovenci večkrat kaj spričkamo, vendar do zdaj se ni, razen gori omenjene izdajice, nikdo tako daleč spozabil. Sramota za tako izdajico!

V zadnji številki Glasila KSKJ sem videl poziv na tukajšnje slovenske volilce v prid treh slovenskih kandidatov. Dasi se je pisec onega poziva podpisal kot "Republikanec", vendar se upam trditi, da je precej ozko srčen Slovenec ter še slabši Amerikanec; to pa zato, ker ni omenil Mr. Sredenskega, ki kandidira za župana, ter Mr. Skubica, ki kandidira za mirovnega sodnika (Justice of the Peace), oba na demokratskem tiketu. Dasi ta dva kandidata ne potrebuje reklame, vseeno omenim na tem mestu, da je vsak teh dveh vzor pravega moza. Mr. Sredenski ima veliko zaslug za tukajšnje Slovence. Marsikateremu našemu rojaku je brezplačno pripomogel k pridobitvi ameriškega državljanstva, medtem ko so drugi "rodoljubi" sprejemali za to mastne nagrade. Naj je prišel kdorkoli k njemu prosit za uslugo ali dober svet, storil je to drage volje in brezplačno. On je pa tudi izobražen moč in skozinsko izvrsten trgovec, kot tak vsekakor sposoben za župana. Mr. Skubien se je neki izobražen Amerikanec, ki dobro premisli, predno kaj izgovori, javno izjavil: "Ako ne znaga Mr. Skubie, potem ne maram še nadalje v tem mestu živeti." Mr. Skubie se je s svojo pridnostjo povzpela v času vojaškega službovanja v ameriški armadi do nadporočnika; njegova karijera je čista in ker je sin uboge vdove ter splošno priljubljen, bo gotovo sijajno zmagal.

Toliko za sedaj. O priliki se še kaj oglašim.

Karol Kovačič.

Smrtna obsodba.

Pred mariborsko poroto se je končala obravnava proti Karlu Živku, obtoženemu hudodelstva umora. Porotniki so z 8 glasovi potrdili, da je Živko kriv umora svoje žene. Senat je obsodil Živka na smrt na vesalili.

America's Making.

Minule sobote se je svečano otvorila razstava "America's Making" v vojašnici (Armory) 71. polka na 34. ulici in Park Ave. v New Yorku. Otvorjenja se je udeležil governor države New York, kakor tudi zastopniki raznih oblasti in konzuli inozemskih držav.

Ogromna dvorana vojašnice veličanstveno okrašena, z veliko areno v sredini, z ogromnim odrom ob vzhodni strani zgradbe in s paviljoni sodelujočih narodnostnih skupin, nanizanimi okolo vse dvorane, nudi krasno sliko. Vsi paviljoni so zanimivi in nazorno predstavljajo pomen poedinih narodnosti za razvoj Amerike; nekateri paviljoni vsebujejo pravce za sklade umetnosti.

Med njimi se nabaja tudi jugoslovanski paviljon, ki je brez dvoma zanimiv in dela čast ameriškim Jugoslovanom. Tisočero obiskovalcev, ki vsak dan gre preko jugoslovanskega paviljona, je v veliki večini morda prvič kaj videlo o Jugoslovanih.

Vsak večer pa izvajajo poedine narodnostne skupine posebno izbrane programe. Po dnevu nastopajo učenci raznih šol v jako vkusnih prireditvah, dočim celi razredi newyorških šol prihajajo z učitelji, da si ogledajo razstavo in se s tem naučijo spoznati, kakšne vrednosti za Ameriko so poedine narodnostne skupine.

V bodočo nedeljo, dne 6. novembra, pa bodo imeli Jugoslovani svoj večer. Program začne točno ob osmih. V to svrhu so se združila vsa naša pevska društva v New Yorku, ki nastopajo v skupnem zboru z dvema pesmima. Mešani zbor pod vodstvom g. I. Končana odpoje Aljaževu "Uje se drugorodec, se je zgrajal nad tako podlostjo. Sicer se Slovenci večkrat kaj spričkamo, vendar do zdaj se ni, razen gori omenjene izdajice, nikdo tako daleč spozabil. Sramota za tako izdajico!

V zadnji številki Glasila KSKJ sem videl poziv na tukajšnje slovenske volilce v prid treh slovenskih kandidatov. Dasi se je pisec onega poziva podpisal kot "Republikanec", vendar se upam trditi, da je precej ozko srčen Slovenec ter še slabši Amerikanec; to pa zato, ker ni omenil Mr. Sredenskega, ki kandidira za župana, ter Mr. Skubica, ki kandidira za mirovnega sodnika (Justice of the Peace), oba na demokratskem tiketu. Dasi ta dva kandidata ne potrebuje reklame, vseeno omenim na tem mestu, da je vsak teh dveh vzor pravega moza. Mr. Sredenski ima veliko zaslug za tukajšnje Slovence. Marsikateremu našemu rojaku je brezplačno pripomogel k pridobitvi ameriškega državljanstva, medtem ko so drugi "rodoljubi" sprejemali za to mastne nagrade. Naj je prišel kdorkoli k njemu prosit za uslugo ali dober svet, storil je to drage volje in brezplačno. On je pa tudi izobražen moč in skozinsko izvrsten trgovec, kot tak vsekakor sposoben za župana. Mr. Skubien se je neki izobražen Amerikanec, ki dobro premisli, predno kaj izgovori, javno izjavil: "Ako ne znaga Mr. Skubie, potem ne maram še nadalje v tem mestu živeti." Mr. Skubie se je s svojo pridnostjo povzpela v času vojaškega službovanja v ameriški armadi do nadporočnika; njegova karijera je čista in ker je sin uboge vdove ter splošno priljubljen, bo gotovo sijajno zmagal.

Toliko za sedaj. O priliki se še kaj oglašim.

Karol Kovačič.

Peter Zgaga

TA JE ZA ČETIRKOM.
Stoji, stoji tam Bloomfield Street, na Bloomfield Streetu hiša je, v tej hiši v misli je zarit rojak, ki vam tako pove:

Dovolj prestat sem in trpel, če kriv bi bil, bi pač ne smel v deželo to z domačih tal. Ampak na Kranjskem bi ostal.

Zavistna zlahta moja je, tako, da krč loži mi je. Naj zlomi jo, kar mar mi je, če takega ustroja je.

Najbolj me Mina rada ima in Jožu njencu sem ljub, tako, da rajši vzel bi strup, kot da pogled mi dober da.

Na vse načine gledata in iščeta postav povsod, da bi dobila zame pot tja, koder "kamenčan" drda.

Ne bosta kaše pihala. Postava strašno dobro ve. Ido sme v deželo in kdo ne. Jaz in postava sva se že v Ljubljani dobro zgihala.

Poročilo pravi, da so aretirali v Rimu nekega italijanskega sleparja.

Italjan? Pa slepar? Ni mogoče!

V svojem zadnjem zmasku omenja Skaza nekaj o franciskanskem kevdru na osni cesti.

Skaza naj si tole enkrat za vselej zapomni: Če bi ne bilo tiste ga, ki je prvi vklesan v tablo, bi tudi kevdra ne bilo.

Sicer je pa kevdra dobro zastražen. Saj so vendar naročili moža "Numer One" — mežnarja iz Čikage.

Vsem, ki vprašujejo: Ne, ime jugoslovanskega konzula v New Yorku mi še ni znano. Bo treba nekaj napraviti, da bomo potegnili mernik s te žarke luči.

Če ima človek dolga ušesa in molči, ni še znamenje, da je osel. Neoporečno znamenje pristnega oslovstva je, če kdo ne zna ničesar drugega reči kot dolg in zategnjen: "J — — — a".

Niko nema, što Srbini imade: On imade vojnu se Arnautom.

Stoji, stoji, tam Beligrad in v njem je morje besedi, v tem gradu morje je debat, da b' gnalo mlinske kamne tri in ves železniški odtat.

Če bo prohibicija odpravljena, bo marsikomp težko, privaditi se lahkoemu vinu in pivu.

Prilika trka samo enkrat na vrata, prijatelj pa večkrat — če imaš vino doma.

Časi se izpreminjajo: Leto 1917 so rekli ameriškim vojakom: krasni, mladi boreci za svobodo.

Leto 1918: junaki z Marne in iz Argonov.

Leto 1919: naši pridni fantje.

Leto 1920: veterani.

Leto 1921: element bivših vojakov.

(V tem slučaju pomenja izraz "element" v našem jeziku — sodrgo.)

bo sviral glasbo za "kolo", kateja se naslanja na narodne motive.

Ne bi smelo biti rojaka, ki ne bi prišel v nedeljo na jugoslovanski večer, da si ogleda razstavo in prisostvuje izvajanju programa jugoslovanskega večera. V sredo 2. nov. je bil čiški večer in v dvorani ni bilo več kotička praznega. Upam, da newyorški Jugoslovanci ne zaostajajo za njimi.

Vsi torej na razstavo v nedeljo zvečer!

Jugoslovanska**Katoliška Jednosta**

Ustanovljena l. 1898

Inkorporirana l. 1900

GLAVNI URAD v ELY, MINN.

Glavni odborniki:
Predsednik: RUDOLF PERDAN, 933 E. 18th St., Cleveland, O.
Podpredsednik: LOUIS BALANT, Box 106, Pearl Ave., Lorain, O.
Tajnik: JOSEPH FISHER, Ely, Minn.
Blagajnik: GEO. L. BROSCH, Ely, Minn.
Blagajnik neplačanih davkov: JOHN MOVERN, 524 Pl. 2nd Ave., W. Duluth, Minn.

Vrhovni sodnik:
Dr. JCS. V. GRAHEK, 845 E. Ohio St., N.S., Pittsburgh, Pa.

Nadporni odbor:
MAN KERŽIŠNIK, Box 57, Rock Springs, Wyo.
MOHOR MLADIĆ, 2003 So. Laurels Ave., Chicago, Ill.
FAANK SKRABEC, 422 Washington St., Denver, Colo.

Parolni odbor:
RONARD SLABODNIK, Box 493, Ely, Minn.
GREGOR J. PORENTA, Box 170, Black Diamond, Wash.
FRANK ZORICH, 6217 St. Clair Ave., Cleveland, O.

Zdravniški odbor:
VALENTIN PIRC, 519 Meadow Ave., Rockdale, Joliet, Ill.
PAULINE ERMENC, 539 — 3rd Street, La Salle, Ill.
JOSEF STERLE, 404 E. Mesa Avenue, Pueblo, Colo.
ANTON CELARC, 706 Market Street, Waukegan, Ill.

Jednotno nadno glasilo: "Glas Naroda".

Vse stvari, tiskajoče se uradnih zadev kakor tudi Jezarne pošiljajo naj se pošiljajo na glavna tajnika. Vse priznaje naj se pošilja na predsednika poročnega odbora. Prošnje za sprejem novih članov in bolniška sprave naj se pošilja na vrhovnega zdravnika.

Jugoslovanska Katoliška Jednosta se priporoča vsem Jugoslovanom za obilen pristan. Kdor želi postati član te organizacije, naj se zgleda tajnika bliznjega društva J. S. K. J. Za ustanovitev novih društev se ne obrnite na gl. tajnika. Novo društvo se lahko ustanovi z 8 člani ali članicami.

ADVERTISEMENTS.

Pismo iz domovine.

Čenjeni gospod Sakser!

Moj brat Alois Rosman v Ameriki, 127 Maplewood Ave., Ambridge, Pa., mi je pisal 23. septembra 1921, da je potem Vaše banko odposlal 19. septembra 28,845 K.

Goraj navedeno pismo je podpisani 8. oktobra in nakazani denar v znesku 28,845 kron pa 10. oktobra potem kr. čekovnega urada v Ljubljani resnično prejel.

O prejemu denarja sem mojemu bratu Alojzu takoj obvestil.

Ker me veseli, da je denar tako hitro in točno došel na določeno mesto, Vam tem potom izražam mojo najdanejšo zahvalo.

Mojim bratom (imam tri tam) in drugim rojakom je tople priporočiti, da bi za pošiljatev denarja uporabili sedanji čas, ko ima dolar tako visoko ceno. Na prihrankih se tu veliko pozna in vsak bo pozneje čase hvaležen, da je pravi čas izbrabil.

Z odličnim spoštovanjem Vam vdan

Ivan Rozman,
uradni sluga
na kr. I. realni gimnaziji
v Ljubljani.

Ljubljana, 18. oktobra 1921.

Frank Sakser State Bank
82 Cortlandt Street, New York
GENERALNO ZASTOPSTVO
JADRANSKE BANKE
in vseh njenih podružnic.

JUGOSLAVIJA
Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Šibenik, Zagreb.

ITALIJA
Trst, Opatija, Zadar.

NEMŠKA AVSTRIJA
Dunaj.

IZVRŠUJEMO hitro in poceni česarna izplačila v Jugoslaviji, Italiji, in Nemški Avstriji.

IZDAJAMO čeke v kronah, lirah in dolarjih, plačljive na vpogled pri Jadranski banki in vseh njenih podružnicah.

PRODAJAMO parobrodne in železniške vozne liste na vse kraje in za vse črte.

IZSTAVLJAMO tudi čke, plačljive v efektivnem zlatu pri Jadranski banki in njenih podružnicah s pridržkom, da se izplačajo v napoleonih ali angleških šterlingih, ako ni na razpolago ameriških dolarjev v zlatu.

SPREJEMAMO DENARNE VLOGE v dolarjih ter plačamo tačasno 4% obresti. Oddelek vlog smo ustanovili nanovo na želje mnogih rojakov širom Amerike, ki se poslužujejo naše banke. Po sprejemu prvega denarja izdamo vložno knjižico v dolarjih in jo pošljemo vlagatelju. Za prepis nadaljnjih vlog ali za dvig denarja je potrebna, da se nam pošlje v registriranem pismu vedno tudi vložno knjižico.

Denar nam je poslati najbolje po Domestic Money Order ali pa po New York Bank Draft.

KADAR STE NA POTU v staro domovino in se nahajate v New Yorku, se Vam bo izplačalo, ako se zgledate glede vrednote Vaših denarnih zadev pri ravnanstevstvu naše banke v prvem nadstropju 1222 ozira na to, ako kupite parobrodni listek pri nas ali ste ga mogoče že kupili drugje.

Zajamčeni so nam pri Jadranski banki izvanredno ugodni pogoji, ki bodo velike koristi za vse one, ki se želijo ali se bodo posluževali naše banke.

Slovenci, prijatelji in posnavači naše banke so vlnodno naprošeni, da opozorijo na ta naš oglas svoje znance iz Hrvatske, Dalmacije, Istre, Goriske, Srbije, Bosne, Hercegovine in Črnogore.

Frank Sakser State Bank

Zadnji dnevi admirala Kolčaka.

Admiral Kolčak je bil le marioneta, v rokah klike, ki si je želela nazaj blaženo dobo carističnega režima. — Zavezniki so s svojo politiko v veliki meri zakrivila sedanjo lakoto in nesrečo Rusije.

Poroča Herman Bernstein.

To je povest zadnjih dni admirala Kolčaka, "diktatorja", ki je s pomočjo zaveznikov uveljavil svojo vladavo v Sibiriji, kojega režim pa se je izkazal kot pravcata vlada terorja. Nekaj časa je bil Kolčak upanje tako ruskih liberalcev kot reakcionarjev izven Rusije. V zunanji uradih nekaterih zaveznikov sil se ga je nekaj časa smatralo za edinega rešitelja Rusije izpod jarma boljševikov. Tekom mirovne konference so za zavezniki skoro priznali.

Nato, po celi seriji pretiranih zmag, pa je prišel njegov polom, njegov beg, obravnava proti njemu pred revolucionarno komisijo in končno njegova eksekucija.

Z uničenjem admirala Kolčaka se je končala tudi doba vojaške diktature v Sibiriji. Sibirija je prišla zopet v roke boljševikov po naravnost nezasišljen, zatiranju in terorizmu, katerega se je izkazalo pod Kolčakom. Sempatam je prišlo do ustaj in anarhije vsled zločinov različnih šarlatanov in pustolovcev Semenovega tipa, ki so nastopali pod krinko ruskih patriotov.

Povest o koncu Kolčaka je v resnici dramatična. Ona meče namreč novo luč na zgodovino nerodne in neuspešne politike intervencije, s pomočjo katere so zavezniki vojaški izvedenci in državni držali Rusijo v stanju kaosa in zmešnjave, kar je imelo za posledico tudi sedanjo lakoto, ki je zavaljala v deželi, tako bogati na živilih in naravnih virih.

Admiral Kolčak je bil le marioneta v rokah monarhističnih častnikov, ki so se s svojimi lastnimi namerami, a bil je pašnikov in drugih, ki so sanjali o zopetnem ustoličenju dinastije — Romanovičev, slabotno orodje v rokah nekaterih zaveznikov vojaških zastopnikov v Sibiriji. Mogoče je izšel izprva dobre misli ter je tisti majhen diktator, ki ni vedel, kako diktirati in ki je pripomogel k uničenju, mesto k rešenju Rusije.

Bil sem v Sibiriji kot vojni poročevalec, ko je postal admiral Kolčak diktator s pomočjo komičnega državnega preobrata kmalu po sklenitvi premirja, namreč dne 18. novembra 1918. Na dan premirja sem imel razgovor s predsednikom direktorata Nikolajem Avksentijevem in Vladimirjem Zenzinovom, članom direktorata v Omsku. Direktorata je predstavljal vado, izvoljeno od naroda potom ustavodajne skupščine, ki se je sestala v Ufi.

To je bila v resnici najbolj reprezentativna vlada kar jih je Rusija kdaj imela. Čeprav so bile skoraj vse stranke zastopane v vladi, je vendar pripadala večina članov kabineta socialnim revolucionarjem in politika vlade je bila liberalna, demokratična in protiboljševiška. Kljub temu pa so nekateri vojaški zastopniki v Sibiriji smatrali ta direktorat preveč radikalnim. Bili so se, da je preblizu boljševikom v svojih simpatijah ter napeli vse sile, da podminirajo upliv direktorata, katerega so končno dejanski strmoglavili. General Knox, vojaški zastopnik Anglije v Sibiriji, je bil mnenja, da more le vojaško diktatorstvo rešiti Rusijo in admiral Kolčak je bil njegova izbira za to mesto. Poveljnik českoslovaških čet v Sibiriji, mladi general Gaida, je simpatiziral z načrtom generala Knoxa ter izprva podpiral idejo vojaškega diktatorstva.

Českoslovaški svet je v Rusiji pa je na drugi strani kritiziral ta državni preobrat ter opozoril na dejstvo, da se je strmoglavilo demokracijo vlado s pomočjo nasilja, s čemur je bila preje oslabiljena kot pa ojačena protiboljševiška fronta.

Ameriške sile, poslano v Sibirijo, so se nahajale nekako pettisoč milj od fronte. Ko sem prišel preko Sibirije ter na fronto, sem našel v Ekaterinburgu enega samega ameriškega častnika, majorja Slaughterja, ki je potoval naokrog kot vojaški opazovalec.

Na poti preko Sibirije sem videl številne ljudi, moške, ženske in otroke, ki so se potikali naokrog brez vsakega cilja. Videl sem številne lačne in raztrgane begunce, ki so živeli v podkopih, izven sibirskega glavnega mesta Omska. Videl sem tuintam tudi majhne, francoske in italijanske vojaške oddelke, na poti proti fronti, katero so ob enem času držale českoslovaške čete.

Vseposled so govorili ljudje o monarhističnih mahinacijah bivših carskih častnikov ter o pustolovstvih samozvanih raznih hetmanov.

Malo pred sklenitvijo premirja je prišel admiral Kolčak, ki je bil takrat vojni minister v sibirski vladi, k predsedniku direktorata. Avksentijevu ter ga informiral, da je dospel angleški vojaški zastopnik, general Knox, v Omsk. Predlagal je, naj gre predsednik k generalu ter ga pozdravi v imenu vlade, a Avksentijev je odgovoril: — Jaz sem predsednik ter se mi dozdeva, da bi bilo bolj primerno, če bi prišel angleški general najprej k meni.

Kolčak je soglašal z njim ter rekel, da bo odredil vse potrebno, da se oglasi general pri Avksentijevu.

Naslednjega dne je prišel general Knox v resnici k predsedniku direktorata.

Jaz vem iz povsem zanesljivega in verodostojnega vira, da se je završil naslednji pogovor med vojaškim zastopnikom Anglije ter predsednikom sibirskega direktorata:

General Knox je rekel: — Gospod predsednik, jaz bi rad vedel, zakaj se niste dali ustreliti Viktorja Černova?

Viktor Černov je bil poljedelski minister v Kerenskijski vladi ter tudi izvoljen predsednik ustavodajne skupščine, katero so razbili boljševiki. On je odlični voditelj levega krila socialno-revolucionarne stranke.

Čudim se vašemu vprašanju, — je odvrnil Avksentijev. — Zakaj mislite, da bi moral odrediti usmrtenje Černova? — Ker podkopava Černov morale armade na fronti s svojimi revolucionarnimi proklamacijami. V vojnem času bi bil človek, ki bi počenjal take stvari, kakor jih počenja tukaj Černov, v Angliji ustreljen. Če bi hoteli vzdržati vašo moralno, morate dati Černova ustreliti, — je rekel general Knox.

Oprostite mi, general, je odvrnil Avksentijev. — Da moram zopet dati izrazu svojem presenečenju. Čudim se, da prihajate k meni s tako prošnjo, posebno ker vas še nisem čul dati izrazu svoji kritiki sprito škandaloznega obnašanja nekaterih monarhističnih častnikov ki so ponovno in javno dali izrazu svojim carističnim težnjam, ko so peli "Bože carja hrani" in ki so, oni, ki dejanski izpodkopavajo moralno naše armade. Vem, da ste bili večkrat navzoči ob takih prilikah, da pa niste nikdar dali izraza svojih kritik.

Ali vas smem prosti, general, da prepustite Černov zadevo vladi? Postopali bomo z njo, kot se nam bo zdelo primerno. To je notranja zadeva ter se nam dali zavezniki zagotovilo, da se ne bodo vmešavali v notranje zadeve Rusije.

To je pomenjalo konec pogovora in general je odšel jezen in skrajno nezadovoljen.

Dne 13. novembra 1918, malo časa po pogovoru med predsednikom Avksentijevem in generalom Knoxom, je bila vlada naroda, namreč direktorat, strmoglavljena. Ta preobrat se je pričel z epizodo, ki je bila samoposebje le malenkostna, ki pa je imela za posledico strnoglavljenje vlade ter imenovanje diktatorja.

Oddelek francoskih čet je dospel v Omsk par dni po sklenitvi

nekateri so vprašali stoloravnatelj, kaj pomenja to. On je rekel da igra godba carske himne, ker se ni nobene druge himne. Godba je po kratkem odmoru zopet pričela igrati carsko himno ter jo ponovila šest ali sedemkrat. Nato pa je vstal českoslovaški zastopnik, kapetan Košek ter rekel, da ne more kot zastopnik demokracije armade še nadalje ostati na banketu. Odšel je demonstrativno. Nato so odšli tudi nekateri zavezniki konzuli in končno celo tudi francoski častniki, vsled česar se je afera izpremenila v pravcati škandal.

Pozneje se je izvedelo, da so kozaki častniki z orožjem v roki prisilili godbo, da je igrala — carsko himno.

Naslednjega dne so imeli zavezniki konzularni zastopniki sejo ter poslali direktoratu ultimatum, v katerem so zahtevali pojasnila glede tega dogodka.

Direktorat je sklical posebno sejo v namenu, da se uravna ta dogodek ter tudi sklenil aretirati polkovnika Krasnikov in druge, zapletene v škandal.

Povelje za aretacijo je bilo izdano, a Krasnikov in drugi reakcionarni častniki so bili že pripravljeni na strnoglavljenje vlade. Se v isti noči so obkolili hišo predsednika direktorata ter aretirali njega in njegovo vladu. Še pred jutrom se je sestalo več članov vlade, sovražne direktoratu, in Kolčak je bil proglašen diktatorjem.

Člani direktorata so bili kmalu izpuščeni pod pogojem, da takoj zapuste Sibirijo. Poslani so bili v Mandžurijo s posadnim vlakom ter prisiljeni podpisati izjavo, da se ne bodo vdeležili nobene agitacije proti Kolčakovi vladi.

Kolčak je nato uvedel postopanje proti članom direktorata, ki se niso mogli braniti, ter jih obkolil, da so dobili od boljševikov velike svote denarja za boljševiško propagando.

General Gaida, načelnik českoslovaške armade v Ekaterinburgu, mi je povedal, da je za Kolčaka, ker more le vojaško diktatorstvo rešiti Rusijo. Še istega dne pa je izdal českoslovaški svet izjavo, v kateri je obsodil strnoglavljenje direktorata, ker izpodkopavajo taka dejanja zaupanje naroda v reprezentativno vladu.

Nekako dva tedna po preobratu sem govoril s Kolčakom v Omsku. Napravil je name vtis simpatičnega človeka, a brez trdnje volje. Na moja vprašanja je odgovarjal prostodušno.

Dogodki tekom naslednjih par mesecev so spravili tudi boljševike v Sibiriji v boljševiški tabor. Uveljavljena je bila vlada terorja. Častniki Kolčaka so plenili po vaseh ter jih požigali.

Eksekucije na debelo so postale sile prikazen. Vse to pa se je vršilo ob času, ko so skušali zavezniki državni in vojaški izvedenci dobiti za Kolčakovo vladu oficijelno priznanje na temelju, da je Kolčak "belo upanje" Rusije.

Okrutosti, katere so uganjali Kolčakovi ljudje, so seveda nudile sovjetski vladi dober vzrok, da se je borila proti Kolčakovi vladi, ki je delala za restavracijo ali zopetno uveljavljenje monarhije v Rusiji. To je zelo ojačilo stališče boljševikov. Celo protiboljševiške sile v Rusiji so prišle boljševikom pomagat v njihovem boju proti monarhističnim napadalcem, kajti ruski narod se je bal monarhistov celo bolj kakor pa boljševikov.

Končni polom Kolčakovega režima je prišel v pričetku leta 1920. Diktator je pobegnil z mnogimi člani svojega štaba.

Dne 15. januarja 1920 je na zavezniki postaji v Irkutsku nek revolucionarna komisija aretirala tvoj sedme ure zvečer. Kolčaka in njegov štab.

Komisija je dospela v avtomobilu na obal Angara reke ter je šla peš preko zmaznjene reke. — Komisija je sprejel čeki poveljniški vlaka, Borovič, ki jo je odvedel k vozu, v katerem se je nahajal Kolčak s svojimi častniki. Češki poveljnik je kratko in mirno obvestil admirala Kolčaka, da zastopa ta komisija revolucionarni politični centum.

Kolčak je bil zelo presenečen. Postal je zmeden ter bil nekaj časa zelo nemiren.

Ko pa je spoznal, da je prišlo sedaj zadnje dejanje njegove politične kariere, se je hitro obvladal ter ostal miren vse čas obravnave ter pri usmrtitvi. Komisija je stopila nato v naslednji

voz, kjer je našla predsednika Kolčakove vlade, Pepeljajeva in petnajst civilistov, zvezanih z vladu Kolčaka. Pepeljajev je bil zelo potrpeh.

Nato je revolucionarna komisija odredila, da zastražijo vojaške čete vlak. Kompanija delavcev in kmetov je obkolila vlak mirno in na reden način. Admirala Kolčaka in predsednika Pepeljajeva so odvedli med tem na postajo, kjer se je vršila natančna preiskava. Medtem, ko so preiskavali Kolčaka, se je pojavila neka ženska, po imenu Ana Timirova, ki je rekla, da bi rada dala usodo Kolčaka ter prosila, da jo dovoljuje, da mu sme slediti v ječo. Tudi to žensko so aretirali.

Poveljnik narodne revolucionarne armade, Nesterev, je dal povelje, in obdani od oddelka revolucionarnih čet, so se Kolčak, Pepeljajev in Timirova napotili peš preko zmaznjene reke. Značilni spoved se je počasi pomikal po ozki stezi preko ledu.

Tu je šel diktator, ki je doživel popolni fiasko, mož, katerega so še par dni prej imenovali "najvišjega vladarja" v Rusiji in poleg njega so šli zastopniki ruske demokracije.

V mrzlem zraku tihe zimske noči so predstavljale patetične postavbe Kolčaka in njegovih tovarišev simbole porušenega reakcionarnega pustolovstva, ki je

Velikanska zvijača.

III.

Pričakovanje Miss Mabel, da pride Artur Wyndham že v nekaj dneh, se ni izpolnilo. Z vedno naraščajočo nepotrpežljivostjo je vsakega predpol dne zamažala v nikda v njeni okolici si ni mogel raztolmačiti vzroka njene slabe volje, s katero je mučila svoje prijatelje. Največ je trpel pri tem se njen zaročenec in ubogi Marshall si ni mogel tolaščiti, čemu postane ravno takrat najbolj nejevoljno, ko ji prične opisovati Wyndhama, kateri ji je po njegovem mnenju vendar ugajal.

Ko je prišel dan, ko bi se imela dvigniti dedščina, ki je ponudil George Marshall, ki je imel ono popoldne prosto, svoje spremstvo. Četudi veselje, ki ga je pri tem Mabel kazala, ni bilo prav veliko, ga vendar ni zavrnila, temveč sta šla določeno uro skupno k odvetniški tvrdki.

Artur Wyndham, ki je pravkar dobil plačilo svoj del, je mladi par pozdravil z ono ljubeznivostjo kot vedno in ko je povedal, da ga je le malo trgovsko potovanje oviralo na obisku pri Mrs. Grey, je bila Mabel popolnoma zadovoljna.

Ker je imela potrebne papirje, so ji brez odlašanja izplačali določeno svoto, nakar so se vsi trije skupno podali proti angleški državni banki, ki je bila v bližini.

Spotoma je George zopet obrnil pogovor na denar, ker to je bila njegova slaba stran.

Tudi Mabel je bila podobnih misli, in ko je Wyndham svetoval za denar kupiti državnih papirjev, reče: "To je toliko kot nič. Sama ne verjamem, Artur, da bi ti sam tako naredil."

"Mogoče, da jaz kaj drugega nameravam s denarjem", reče on meje se. "Toda ne prevzamem odgovornosti, če se ravnam po mojem zgledu."

"O, kar se tega tiče, si lahko potolažen", zatrjuje hitro Mabel. "Preveč vesten trgovec si, da bi denar tja metel. Jaz se tebi popolnoma zaupam."

Skoro razžaljena je bila, ko je Artur odklonil biti njen bankir, je da bi jo obdržal pri dobri volji, reče čez kratek čas:

"Vsekakor moramo čakati na ugodno priliko. Zatorej ti svetujem, da vložiš tih tisoč funtov na banki. Četudi so obresti manjše, vendar imaš denar vedno pri roki. Ko se mi ponudi prilika za dobiček, te bom gotovo obvestil."

Tako se je, tudi zgodilo, in Mabel je dobila potrdilo, ki ga je skrbno spravila v svoji listnici. Marshall jo je hotel spremljati domov, ker je pa rekla, da gre na obisk k svoji prijateljici, sta jo oba gospoda spremljala le do tja.

"Kaj hočeva storiti, da preživim še ostali del dneva?" reče Artur Wyndham, ko so se poslovili od Miss Mabel Grey. "Ste li toliko prijazni, da spijete v mojem pripravljenem stanovanju kozarec vina?" Stanujem v hotelu Cecil in

va zdravila vzdržujejo zdravlje v družini

Kašelj in prehlad.

V tem letnem času vlada kašelj in prehlad pri odraslih in pri otrocih. Če se zaznamo, se razvija is njega komplikacije, ki se lahko prerazna. Izgubite se zlim posledicam prehlada s vzajem Severa's Cold and Grip Tablets (Severajevih Tableto zoper prehlad in gripo). Cena 50 centov. — Hitro odpočij proti kašlju dobiti, če vzamete

Severa's Cough Balsam

(Severajev Balsam zoper kašelj). Pomirjuje razdraženo, omehča izločanje, ustavi kašelj, povzroča laglje dihanje in pomaga pri pridu povrniti normalno stanje. Večje steklenice 50 centov, manjše 25c. Po lekarni.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

pustilo za seboj strašne sledove krvi.

Na drugi strani reke so čakali avtomobili na jettike. Diktatorja in njegovega ministrskega pred sednika so spravili v ločene celice. Težka vrata v celico Kolčaka so se zaprla kmalu po polnoči.

Ta vrata so se od tedaj naprej desetkrat odprla. Devetkrat so se odprla tekom devetih dni obravnave. Desetice pa so se odprla dne 7. februarja 1920., ko so odvedli Kolčaka v smrt.

morate se pač zadovoljiti z onim, kar vam morem auditi."

George Marshall se je spominjal še lepih uric, ki jih je nedavno z Wyndhamom preživel; zato je povabil z veseljem sprejel. Toda kako je bil zopet presenečen, ko je videl kako krasno stanovanje je imel stricnjak njegove neveste. Kako bogastvo mora ta človek imeti, ko si lahko dovoljuje tako razkošno življenje! Kako zavid tega moža, ki si spolni lahko vsako željo! Močnejše nego prej je začela v srečnem mladem tehniku nastajati želja po bogastvu. Ko je pa spil nekaj kozarec težkega vina, ni mogel več zadrževati svojih občutkov.

"Zadnjič ste me s svojim pripovedovanjem grozno razburili, Mr. Wyndham", reče. "In misel, da postanem enkrat z vašo pomočjo ravno tako bogat kot vi, mi preganja noč in dan."

Njegovo odkritosrečno priznanje je slednjega zelo zabavalo.

"Vi ste zelo skromen, ljubi prijatelj, če ne zahtevate večjega bogastva kot je moje. Na kar jaz prežim, so stotisoči, da, milijoni."

"Milijoni? Ne, tako visoko se jaz ne morem dvigniti."

"In zakaj ne? Kar so drugi stotili, to se tudi posreči odločnemu možu. Toda pomnite: za odločnega moža, Mr. Marshall, za moža, ki ne zna samo delati, temveč tudi molčati."

"O, če je samo to! Jaz gotovo nisem boljšajivec, če vem, za kaj gre. Kar se tiče pa molčnosti — no, ali se vam zdim kot stara baba?"

"No, pred vašo ljubljeno Mabel bi težko kaj skrivali!"

"Vi me žalite, Mr. Wyndham! Zlotel bi, da me poskusite!"

"To je kmalu storjeno, ker jaz se resno ukvarjam z milijonskimi idejami. Toda žal, da vam ne morem zaupati, ker me neka vaša zadnja izjava pri tem ovira."

"Moja izjava?" reče George prestrašen. "Kaj sem pa rekel?"

"O, dobro vem, da vi radi svoje ljubezni nimate veselje še enkrat potovati na Mauritius in se tako za mesec ločiti od vaše neveste, tudi če bi se pri tem zaslužili milijoni."

"Milijoni?" ponavlja telnik z željnimi očmi. "Za tako ceno, Mr. Wyndham, prevzamem nase tudi najtežje. Prosim vas, ne vpoštevajte, kar sem zadnjič izjavil, temveč zaupajte mi, če se vam zdim mož na mestu."

Borznik je pomišljeval kimal z glavo. "To se lažje zahteva kot stori, ljubi prijatelj! Kaj, če bi moj predlog vseeno zavrgli? Ali če kljub obljubam ne molčite? Ena sama neprevidna beseda uniči ves našrt ter bi mi odvzela sado, tako dolgega in dragega premišljevanja."

"Toda prisežem vam pri vsem, kar me je svetega, da bom molčal kot grob. Sam sebe zovem največjega lopova pod soncem, če bi vaše zaupanje izdal."

ADVERTISEMENT

Čitajte! Naročite! Čitajte!

KRASEN ZGODOVINSKI ROMAN KRALJEV VITEZ

Se nikdar v svojem življenju niste čitali tako živahno pisanega romana kot je "KRALJ VITEZ", ki bo začel izhajati v listu Glas Svobode v prvi polovici meseca decembra. Nadaljevanj boste pričakovali tako nestrno kot jih niste še nikoli.

"KRALJEV VITEZ" je krasen zgodovinski roman, katerega je napisal M. Zavaco, sloveči pisatelj zgodovinskih povesti, od katerih so nam znane: "Otroci papeža", "Beneska ljubimca", "V senzi jezuita", "Most zdihtajev", "Srce in meč" in še razni drugi.

Ko je "KRALJEV VITEZ" izhajal v svetovno znamenit francoskem listu "Matin", je vzbujal tako ogromno zanimanje, da se je občinstvo na ulici kar trgalo za posamezne številke in dasi je velikanska tiskarna delala noč in dan, ni mogla zadostiti mnogostevilnim naročilom.

"KRALJEV VITEZ" je roman iz francoske zgodovine, mladi francoski kralj Ludvik XIII. se je moral boriti proti vsem močnim spletkam plemstva, ki je hotelo iztrgati vladu iz njegovih otroških rok, da bi samo kolikor mogoče najbolj odiral francoski revni narod. Tedaj je začel svojo sijajno kariero.

KARDINAL VOJVODA RICHELIEU

katerega poznamo že iz romana "Trije musketirji". S svojo ženjalnostjo in kruto brezobzirnostjo je porazil na plemstvo in plemstvo in utrdil prestol kralja. Pred oči se nam nadejate postaviti

KRALJICA MARIJA DE-MEDICIS

mladi mladoletnega Ludvika XIII. in metresa razuzdanega italijanskega lopova Concinnia, ki je privedel izkoristke zaslepljenosti stare ljubezni lačne kraljice, državo na rop propasti. V njegovi osebi se nahaja vsa človeška podlost.

VITEZ ADEMAR DE-CAPESTANG

Njegova kipeča mladost, otroška prostodušnost, jezerna prešernost, čudovita premetenost in naravnost ljubeznost si osvoji takoj v začetku srca vseh. S strahom in trepetom, smehom in solzami, nasladi na navdušenjem mo boste sledili iz nevarnosti v nevarnost, iz zapletanja v zapletanja, iz boja v boj in ga obduovali v njegovi nadčloveški borbi za kralja-dečka in očarljivo krasno

GIZELO ANGOULEMSKO

v katero se je nesmrtno zaljubil ob prvem srečanju in jo večkrat rešil smrtne in se hujske nevarnosti. Ganljiva je njegova in njena ljubezen, ki zadeva neprestano na skoro nepremostljive ovire

"Nikdar niso naši ameriški ročniki čitali kaj enakega. Vsak ki želi čitati ta krasen roman naj se nemudoma naroči na izvrstni list

GLAS SVOBODE

ki izhaja po dvakrat na teden na omih in štirih straneh. Naročnina za celo leto stane \$3.50 ali \$2.00 za pol leta. Za mesto Chicago, Canada in Evropo znaša naročnina za celo leto \$4.50 ali za pol leta \$2.50.

Naročila je pošiljati na naslov:

"GLAS SVOBODE"

2656 S. CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL. Kdor se takoj na novo naroči za celo leto, se mu bo naročnina vstela z novim letom naprej, tako da bo od sedaj pa do konca tega leta dovilal list zastoj.

"In ali se ne strašite, da je vsa isčem svojega brata JOHNA ZUPANČIČ, doma iz Lipoveca pri Žužemberku. Pred 10. meseci je šel iz West Park, Ohio, v Camp S. Newberry, Mich. Cenjene rojake prosim, če je komu znan njegov naslov, da mi ga naznani, ali pa če sam čita te vrstice, naj se sam oglasi svoji sestri: Mrs. Agnes Zakrajšek (rojena Zupančič), 12915 Kirtan Ave., West Park, Ohio.

(2-5-11)

"Ali veste, kaj so 'goldshares', Mr. Marshall?"

"Seveda. To so deleži zlatih jam v Južni Afriki."

(Dalje prihodnjič.)

ROJAKI, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA" NAJVEČJI SLOVENSKE DNEVNIK V ZDE DRŽAVAH.

Lahko se vzame — hitro pomagati pri VNETJU MEHURJA VANKA PILULA MIDY neeti ime MIDY Varujte seponaredit

ZASTAVE

VICTOR NAVINSEK, 331 Greeve St., GONEMAUGH, PA.

GRO DJE! Letošnje GROZDJE!

KAVNOKAR PRISPELO!

Grško srednje jagode, zelo čiste, cena \$7.— boksa.
Californiaške Barbera, velike jagode \$11.— boksa.
Mahaga, velike jagode \$7.50
Fige (rešete) letošnje, zelo dobre po 15 centov funt boksa 100 funtov \$14.—
Česplje, po 25 funtov v boksi \$2.50 boksa.
Brinje, 10 funtov \$1.00
Turski duhan, 1 funt \$2. Za poskus pošljem 1/2 funta bokso za \$1.
Z naročilom pošljite \$2.00 ara za vsako bokso grozdja.
ADRIATIC IMPORTING CO., 606 — 11 Avenue, New York, N. Y.

DOCTOR LORENZ

EDINI SLOVENSKE GOVOREČI ZDRAVNIK

SPECIJALIST MČSKIH BOLEZNI.

644 Penn Ave PITTSBURGH, PA.

Moja stroka je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sam se zdravim na 23 let ter imam skušnjo v vseh boleznih in ker sam slovensko, zato vam morem popolnoma razumeti in spoznati vašo bolezen, da van odpravim in vrnem moč in zdravje. Škod 23 let sem pridobil posebno skušnjo pri zdravljenju možnih bolezni. Zato se morete popolnoma zameriti na mene, moja štrb pa je, da vas popolnoma ozdravim. Ne odlašajte, ampak pridite čimprej.

Jaz zdravim zastrupljeno kri, masulje in ilie so telesu, bolezni v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, stare rane, živčne bolezni, oslabelost, bolezn v mehurju, lednicah, letrah in želodcu, rmenico, revmatizem, katar, zlate žile, naduha itd.

Uradno ure so: V pondeljek, sredo in petek od 8. zjutraj do 5. popoldne. V torek, četrtek in sobota od 9. ure zjutraj do 5. ure zvečer. Ob nedeljah pa do 2. ure popoldne

Vdova Leruž. Spisal E. Gaboriau.

Prevedel za "Glas Naroda" G. P.
Francoski detektivski roman.

56

(Nadaljevanje.)

— Ali mi morete bolj natančno opisati svojo pot?
— Gospod, to bi bilo zelo težko. Hodil sem enostavno po ulicah, da se izprehodim in zelo težko bi bilo zame opisati položaj, v katerem sem se nahajal. Izgubil sem enostavno svojo glavo.

— Vse to je nevrjetno. — ga je prekinil Daburon, čeprav je sam zelo dobro vedel, da je vrjetno. Ali se ni on sam potikal celo noč po ulicah Pariza, ne da bi vedel, kje je bil? Kaj bi odgovoril, če bi kdo vprašal njega samega, kje je bil onega večera? Njegova takratna boleštni ni imela nobenega manjšega vzroka kot ona Alberta.

Daburon se je medtem razvnel ter postal zopet preiskovalni sodnik.

— Vi se torej niste sestali, — je nadaljeval, — prav z nikomur ki bi lahko potrdil, da vas je videl? Vi niste govorili z nobenim človekom? Vi niste bili v nobeni kavarni in v nobenem gledališču?

— Ne, gospod.

— To je zelo slabo za vas, zelo slabo. Obvestiti vas moram namreč, da je bila vdova Leruž umorjena v času med šesto uro zvečer in polnočjo v torko Pravica je natančno določila uro. V vašem lastnem interesu vas prosim, da pokličete spomin na pomoč.

Albert je bil očitno presenečen, ko mu je sodnik s tako natančnostjo objavil čas, ko je bil izvršen umor. Kljub temu pa je odgovoril z mirnim glasom:

— Prav žal mi je, gospod, a ne morem dati nobenega pojasnila.

Presenečenje Daburona je bilo pristno. Nobenega alibija? Ničesar? To vendar ni bil nikak sistem obrambe. Ali je ta človek v resnici tako močan kot je domneval on?

Daburon je nato pokazal predmete, katere je našel oče Tabaret v Albertovi sobi.

— Sedaj hočemo preiskati obdolžitev, katero se je dvignilo proti vam, — je rekel. — Prosim, stopite nekoliko bližje. Ali so to vaše stvari?

— Da, gospod, moje so.

— Vzemimo ta konec rapirja. Kdo ga je zlonil?

— Jaz sam, ko sem se dvobil zvečer z nekim svojim prijateljem.

— Kje je ostal del rapirja?

— Tega ne vem. Naročil sem svojemu lakajju, naj ga poišče, a ga ni mogel najti.

— Čujte, — je rekel Daburon. — Pravica ima dokaz, da je bil zločinca dežnik. Odtisi dežnika v blatu so jasno razvidni. Tukaj je vaš dežnik. Ali se ne ujema vaš dežnik natančno z odtisom?

— Te stvari, gospod, — je prišel Albert, so čudoviti slučaji.

— No, to je treba šele dokazati. Le oglejte si konec te smodke, katerega so našli na pozorišču dejanja in povejte mi, kake vrste je bila smodka in kako kajena?

— To je bila trabuka in dotični jo je kadil z ustaikom.

— Kot so te-le — je vstrajal sodnik, ki je pokazal smodke in ustnike, vzete s kamina v sobi Alberta.

— Ah, to je usodepolno, je zamrmral Albert. — To se ujema na čudovit način.

— Le počasi. To ni še vse. Morate vdove Leruž je nosil rokavice. Žrtev je prišla v krčih svoje agonije za roko morilec. Ti ostanki usnja so ostali za njenimi nohti. Ti ostanki so sive barve, kaj ne? Tukaj pa so rokavice, katere ste nosili v torko. Sive so in obdrsnjene. Primerjajte te ostanke s svojimi rokavicami. Ali ne soglašajo, ali niso iste barve?

Albert ni mogel tega niti zanikati, niti oporekati ali pa najti kak izgovor. Dokazi so ležali tam pred njegovimi očmi. Brutalno depanje je bilo očitno. Čeprav je izgledalo kot da se peča le s predmeti na svoji mizi, ni Daburon niti za en trenutek izpustil svojega jetnika iz oči. Albert je bil prestrašen. Mzel znoj mu je orol silil. Roki sta se mu tresli tako, da ju ni mogel rabiti. S tresočim glasom je rekel:

— To je grozno, to je strašno.

— Konečno, — je nadaljeval neizprosni sodnik, — so tukaj hlače, katere ste nosili na večer umora. Jasno je, da so bile mokre. Razvenga pa je opaziti na njih tudi sledove blata. Raztrgane so na kolennih. Vzemimo radi argumenta, da se mogoče ne spomnite, kam ste šli onega večera. Kdo pa bi vam mogel vrjeti, da ne veste, kje ste si raztrgali hlače in ogulili rokavice?

Kje je pogum, ki bi se mogel ustavljati takim napadom? Konec je bilo Albertove trdnosti in enerģije. Prišlo se mu je vrjeti v glavi, omahnil na stol ter vzkliknil:

— Jaz bom znozel.

— Vi vidite, — je rekel sodnik, ki je trdno upiral svoj pogled v jetnika, — da ni mogla biti vdova Leruž umorjena od nikogar drugega kot od vas.

— Jaz vidim, — je protestiral Albert, — da sem žrtev ene onih strašnih usodepolnosti, vsled katerih dvomijo ljudje v svojem razumu. Jaz sem neolčen.

— Potem mi povejte, kje ste bili v torko zvečer.

— Gospod, — je vzkliknil jetnik, — jaz moram... Nato pa se je premislil ter dostavil mrko:

— Dal sem edini odgovor, katerega morem dati.

Daburon je vstal kajti dospel je do svojega zadnjega in glavnega udarca.

— Potem je moč dolžnost. — je rekel z nekoliko ironičnim glasom, — priti vašemu spominu na pomoč. Hočem vam povedati, kaj ste storili. V torko zvečer, ob osmih, ko ste dobili od vina ono strašno energijo, ste odšli z doma. Ob osmih in petintrideset minut ste stopili v vlak na St. Lazare postaji. Ob devetih ste stopili ven na postaji Rueuil.

Ker je sprejel vse ideje očeta Tabareta, je preiskovalni sodnik ponovil skoro dobesedno tirado, katero je spustil prejšnji večer na njegovem domu oče Tabaret. Vsak stavek, vsaka beseda, je imela svojo težo. Zagotovila jetnika, že omajana, so se drobila, kos za kosom, prav kot se drobijo zidovje obleganega mesta.

— In sedaj, — je zaključil preiskovalni sodnik, — poslušajte moj dobri nasvet. Ne vstrajajte pri tem svojem zanikanju in premislite se. Zagotavljam vam, da ve pravica za vse, kar ji je treba vedeti. Priznajte svojo krivdo in pravica bo popustljiva.

Daburon ni vrjel, da bo jetnik še enkrat odklonil priznanje. Misli je, da bo pade! Albert preden na kolena ter ga prosil milosti. Motil se je.

Čeprav je bil Albert skrajno izčrpan, je vendar našel še toliko moči, da je zopet protestiral:

— Vi imate prav, — je rekel z žalostnim, a trdnim glasom, — vsaka stvar potrjuje zločin. Jaz na vašem mestu bi govoril prav tako kot ste govorili vi. Kljub temu pa vam prisegam, da sem neolčen.

Dvojna kultura.

"Slovenski Narod" je dobil iz Beograda naslednji dopis:

Če hočemo graditi, moramo najprej podreti, kar je starega. — Podreti moramo tudi celo vrsto predsodkov in napačnih nazorov, ki so se nagomilili tekom dolge dobe naše razdvojenosti ter nam sedaj kot neprodiren zid branijo zblizevanje. Eden takih težkih predsodkov, katerega so pri nas hoteli celo znanstveno utemeljiti in razložiti, je, da se deli prebivalstvo Evrope in naše države na dva kulturna dela: Zapad in Vzhod! — To sta dve popolnoma ločeni kulturi, ki sta se razvili tekom tisočletij ter se ne dasta spojiti v eno enoto. Več ali manj izrazito se še poudarja, da je zapadna kultura višja, naprednejša in popolnejša, vzhodna pa zaostala in okostenela v svojem razvoju. — Logični zaključek take trditve je, da ne moremo tvoriti s Srbijo edinstvene države, nego zamoremo biti z njo združeni kvečjemu potom: nekih "širokih" avtonomij, in pa, da smo mi, pripadniki "zahodne kulture", nekaj boljšega, višjega in moramo raditega tudi zveznati neko vodilno stališče.

Zaključek bi bil resničen, če bi bil resničen prvi stavek, da se deli prebivalstvo naše države na dva kulturna kroga in da je naša kultura boljša. Toda to je neresnično po preteklosti in po sedanjosti.

Ako hočete na vsak način deliti južno Evropo po vzgledu cesarja Dioklecijana na Rim in Bizanc (kar pa ni zelo točno in stvarno), morate našo državo po njeni preteklosti priletevati skoraj v celoti k rimski polovici. Rimljani so šteli Srbijo k zahodnemu delu, po nji je vladal rimski vpliv, iz klasične dobe imamo po naši državi — celo v Srbiji — mnogo zgodovinskih spominov in ostankov rimske kulture, grške pa skoraj nič. Pod vpliv grške bizantinske kulture je došla Srbija šele v devetem in desetem stoletju, to je v oni dobi, ko je na zapadu zavlada največji mrak in desorganizacija — v takozvani najbolj mračni dobi srednjega veka. Takrat je stal Bizanc na znani kulturni višini in dajal od svojega bogastva celi Evropi, a slednjič poročil renesanco. Kakorhitro se je Zapad nekoliko okreplil, je pričel takoj zopet segati na Balkan in tudi Dioklecijano načelo, da spada severozapadni del balkanskega polotoka k Zapadu, so skušali uveljaviti različni vladarji. Oton Saski, celi Friderik Rdečegrabec in veliki češki vladar Karel IV. Luksemburški — vsi so se zavedali, da segajo v Srbijo vplivi Zapada, ter jih skušali uveljaviti tudi politično. Za časa največje slave stare srbske države je segla laška renesančna kultura v družbi s srbskim mečem doli v Makedonijo in laški franciskani so gradili veličastne "zadučbine" srbskim vladarjem. Za časa turške nadvlade je sicer res prenehal v Srbiji vpliv Zapada, začel pa je takoj zopet z osvoboditvijo. Črni Jurij je imel za ministra prosvete Dositaja Obradovića, ki je po svojem "zapadnjaštvu" presegal vse takrat živeče Slovence in Hrvate. Sicer je pa tudi Islam imel svojo kulturo, četudi ni zapustil na Balkanu tako veličastnih spominov, kakor Kordovska Alhambra.

Popolnoma napačno je torej, da je stala Srbija samo pod vplivom "bizantinske" kulture. Slovenci in Hrvati pa "latinske". — Med kulturnimi vplivi ni mogoče postaviti zidu. Stara indijska budistična pravica o Jazufatu je prešla v literaturo skoraj vseh modernih narodov, sledovi srednjeveškega francoskega "chanson de geste" se dobe v stari ruski "bilini", starogrški motivi se dobe v srednjeveškem bretonskem "lai", obratno je po srednjeveški kulturi prešlo lelo v srednjeveško perzijsko poezijo. Orijent je dajal vsem modernim narodom, obratno je pa tudi Evropa dajala Orijentu. — Kakor v slovstvu se lahko to dokaže v vseh drugih panogah kulture. Pod gotovimi vplivi se na gotovih točkah tvorijo posebna srednja kulture in širijo dalje. Toda med temi krogi ni ostrih mej. En krog se seče z drugim in prehaja v drugega na različnih točkah. — Posamezni pojavi kulture se dobe samo v posameznih krajih, toda tega ne smemo generalizirati in iz posameznih slučajev ne smemo delati sistemov. To bi bilo tako napačno, kakor ako bi kdo sklepal: Srbi jedo čavapčice, Italijani polento, Tirolci "Speckknödel", a Prusi "Haering mit Weissbier". Torej so štiri vrste kulture: čavapčice, polente, knedle in slanikov.

Popolnoma napačna je torej trditev, da imamo dve različni, strogo ločeni kulturi: latinsko in bizantinsko. Kultura je na celem svetu samo ena, toda posamezni pojavi kulture se po raznih krajih razvijajo različno, a brez strogo začrtanih mej.

Tretja netočnost je trditev, da smo mi "Latinci" predstavitelji neke boljše kulture. Kultura je tako širok pojem, da ne moremo o nji govoriti s splošnimi stavki. Nekaj bo boljše tukaj, drugo kje drugje, nekaj bo boljše v Zagrebu, drugo v Nišu, toda preden izrečemo sodbu, je potrebno mnogo preiskavati in še potem se sme glasiiti sodbu zelo omejene na čisto določene pojave.

Meni bi bilo gotovo zelo prijetno, ako bi mogel odkriti, da sem predstavitelj neke "višje" kulture, kakor pa je kultura onih mož, ki so sto let gradili, dokler niso izgradili kulture, ki se sedaj zrcali v Beogradu — od Dositaja Obradovića do Cvijića, od Črnega Jurja do kralja Petra I. Osvoboditelja.

Hočem biti zelo odkritosrčen in povem, da sem se pri svojem prihodu v Beograd tudi res trudil, da odkrijem ono "zvzvišenost" latinske kulture nad bizantinsko. Pravijo, da se kulturna višina naroda zrcali v prestolici, katero si je ustvaril. Francosko kulture ne boste presojali po bretonski ribiški vasi, nego po Parizu, za Poljsko je merodajna Varšava, za Avstrijo Dunaj, za Slovence Ljubljana. Narod, ki ima samo vas, ne pomeni ničesar, kultura leži v organizaciji in središču organizacije je v prestolnici. Ko prideš iz zemunskega pristanišča na Kalemegdan, moraš priznati, da je Beograd nekaj drugega kakor Ljubljana. Ko zagledaš te zgradbe, trgovine, množice, ki se šetajo po Terazijah, boš priznal, da je v tej zunanji kulturi Beograd visoko nad nami. Toda rekel boš: To je zunanost, a mi gledamo samo na jedro. — Dobro! Toda če začneva naprimer z znanostjo, prideva na isto. Toda začeti morava podrobno. Začniva no primer z memoari Prota Nenadovića in z zgodovinsko literaturo — "Črnega Jurja".

Kadar se tako zasne pregovor, preseče se navadno z odgovorom: To vse so zunanosti, gre predvsem za potrošno kulturo človeka in za njegovo moralno vrednost. Ravno v tem tiči velika razlika med Zapadom in Orijentom a ne le v fesh in v dimijah.

S tem pa pridemo na polje, katero je jako težko obravnavati, za katero je treba jako mnogo preiskavati in razsoditi, a kjer se silno lahko uveljavijo predsodki in delajo subjektivne sodbje. Mnogo se je pisalo o tej notranji razliki med Zapadom in Orijentom, a menda še nikdo se ni potrudil, da jo analizira in opiše. Jaz sam zase sem odločno "menja", da je ni, nego da smo povsod ljudje, sicer nekoliko različni po krajih in izobrazbi, toda nikakor ne ločeni na ona dva trdno začrtana centra. Ker se čisto rado poudarja ta notranja razlika Zapada in Orijenta in neke vrste moralna nadvrdenost prvega, sem se pri prihodu v Beograd takoj spustil na delo, da to konstatiram.

Pravijo, da kdor išče, najde in tuje, ki pride v tuje mesto in

stih, potem pa plača in odide, in vzklikne: — Boga mi, kako strašno je pokvarjen ta svet! Bog ne da, da bi moja žena izvedela sem bil v taki družbi, čeprav nisem delal nič hudega!

Prišedši v Beograd sem pričel torej takoj opazovati dotično — "notranjo" kulturo. — Najprej sem začel hoditi po kavarnah in gostilnah. Po kavarnah ne najdem "posedačev" v našem pomenu, ki sede cele ure pri "črni", gledajo novine, se leno razgovarjajo ali igrajo šah ali biljard.

Tukaj sploh ni kavarn v našem pomenu, imajo samo "turške", oziroma "francoske" kavarne. V nji sedeš za trenutek, da izpiješ "kafu" ali posediš, da se razgovoriš s tovarišem, mesto da sto jita na cesti. Obenem je restavracija. Gostje obedujejo, a ni nobene obveznosti za pitje, kakor je pri nas. Po teh kavarnah — restavracijah ne vidiš nikakih pijanih druž, ne slišiš kričanja in popevanja. Vse je tiho in resno.

Tudi zunaj po ulicah ne boš nikdar zadel na pijane družbe in videl onih, pri nas tako običajnih pivskih prizorov. Ako vidiš pijanega človeka, je skoraj gotovo, da to ni Srb domačin.

Rekel boš, da je to turški vpliv. A če je turški ali katerikoli, bolj si je, nego naš fevdalno — germanški.

A sedaj k boljvju poglavju — spolne nemoralnosti! O tem je seveda tuje težko govoriti, ker to sega tako v notranjost, da po nekaterih zunanjih znakih ne moreš delati splošnih sodb.

Zlasti pa igrajo tukaj tudi — predsodki in stare navade veliko vlogo. Konservativna Turkinja bi gotovo smatrala za zelo nemoralno, ako bi šla na ulico z odkritim obrazom. Istotako bi si pristni "Orijentalci", ako bi prišli enkrat v našo malomeščansko kavarno, ter bi stopile okrog njega brhke natakarije z vprašanjem, kaj želi, naredil takoj sodbu, da je pri nas svet zelo pokvarjen. Ne smeš torej izrehati sodb na podlagi predsodkov ali krajevnih šeg v Beogradu ni one ordinarne polulice prostitucije, ki se ti sili v oko v vsakem nemškem mestu.

Ženska stopa tukaj manje v javnost ter je napram moškim bolj rezervirana in se ji je težje približati, kakor drugod. Ne bom trdil, da so merodajni ravno moralni oziri, konstatirati hočem samo, da se zunanji pojavi nemoralnosti opazujejo tukaj mnogo manj, kot drugje. Prostitucija je bila vedno in povsod. Od časov Jakobovega Judeža, praočeta izvoljenega naroda, pa do današnjih dni se nahaja v samotni vasti in v velikem mestu. Samo da se vrši v različnih krajih na različne načine. Nikakor pa nima tujece na podlagi splošnih opazovanj v Beogradu pravice izrehati sodbje da je Srbija v tem oziru slabša od drugih krajev.

Slovenca dirne neprijetno, ako zasliši srbsko nedostojno kletvjo. Toda sedanjje je pri tem odvisno venski "prekleti hudci", izgovorjen z onim robatim poudarkom, tudi ne zveni prijetno na ušesa. Slišal sem, da so nekoč zatožili nemški častniki generala Varesa, taktičnega poveljnika Bosne, da dela javno pohujšanje s svojimi izrazi. General pa je odgovoril vojnemu sodišču: Bei uns Kroaten bedeutet das gar nichts!

Strokovnjaki, so potrdili, da izraz, kakor: jeb... — ne pomeni v resnici ničesar in general je bil oproščen. Tako bi rekel tudi Srb, da dotični izraz v njegovih ustih ne pomenja ničesar, je samo krepak izraz nevolje.

Odvrnil bo kdo: Priznamo tudi to, da so v teh stvareh Srbi pred nami. Manj je pri njih pijanečevanja, priznamo tudi, da je manj javne spolne nemoralnosti. Toda govorimo o nečem drugem. Ako se upijaniš, škoduješ samo sebi, ako prevaraš drugega, škoduješ drugemu. Ako govorim o bizantizmu, mislim na ono zahrbtnost neodkritosrčnost, prevarljivost. Orijentalci je vsak hip prevara, ni odkritosrčen, ne po zna pravega prijateljstva.

Razumem. Tako obtožba je težka, mora biti tudi utemeljena. Ko sem prišel v Beograd, sem pričel delati poizkušnje, če so Srbi res tako goljufivi, na sledeči zelo nedolžni način:

Grem v trafiko kupit cigarete. Prodajalec ima pred sabo na mizi cigarete različne vrste. Vprašam za ceno. — Te so štiri za dinar, te 5, te 7, te 9 — odvrne kratko. Vzamem za dinar cigarete, plačam ter grem v drugo trgovino. Sedaj sem cigarete nekoliko poznal, a si pustim zopet razložiti.

Prodajalec je moral takoj vedeti, da sem popolnoma "zelen" človek, a je pojasnil ravnotakto. — Drugje sem vzel, kakor da blaga ne poznam, onih, ki so po devet za dinar, kakor da so štiri za dinar. Prodajalec me je takoj opazil, da sem se zmotil. Delal sem tako različne poizkušnje nekaj dni, za dečki, deklicami, stariimi ženskami in moškimi, a nisem našel človeka, ki bi me bil prevaril za kakšen dinar.

Zgodil se mi je še sledeči malenkostni, a značilni slučaj: Nekoč večera, kmalu po prihodu v Beograd, me medpotoma, ko grem od večerje proti domu, premoiti izkušnjava, da stopim v neko kavarno in izpijem čašo kave. Ko hočem plačati, imam samo bankovce za sto dinarjev. Natakari, ki me ni videl nikdar prej, odvrne: — Nimam drobnega, — plačajte drugje pri priliki. — Zjutraj grem v službo. Na ulici me sreča deček, ki prodaja časnik in od katerega sem kupil prej

samo enkrat. Ponudi časnik, a jaz odvrnem: — Ne maram, nimam drobiža. — Nič ne stori, se bova že še videla, le vzemite, — odvrne deček. Ker se mi je mudilo, stopim v neko večjo kavarno ob poti zajuterkovat, meneč, da tam menjam bankovce. Toda tudi tu noče menjati, nego odvrne: — Boste že še prišli mimo. — Tako sem bil tekom enega predpoldne dolžan na petih krajih in zadobil sem vtis, da so Srbi jako zaupljivi ljudje.

Vsekakor moramo končati z onim bajko o dvojni kulturi in z onim preziranjem "bizantinstva" ki nam nikakor ni na čast.

ADVERTISEMENTS

Rad bi izvedel za mojega brata JOHN'A HREN, doma iz Zagorice, fara Dobropolje. Leta 1878 je odšel iz Leadville, Colo., v Joliet, Ill. Prosi se, da bi se takoj zgledil svojem bratu. Frank Hren, care of Atlas Mine, Staffels, Colo. (2-5-17)

ADVERTISEMENTS

KRETANJE PARNIKOV

Kedaj približno odplujejo iz New Yorka.

WASHINGTON	8 nov.	—	Cherbourg	3 dec.	—	Cherbourg
ROCHAMBEAU	8 nov.	—	Havre	3 dec.	—	Cherbourg
SELVEDERE	9 nov.	—	Trat	3 dec.	—	Trat
ORBITA	12 nov.	—	Havre	3 dec.	—	Bremen
LOTOMAC	12 nov.	—	Bremen	3 dec.	—	Boulogne
REQUINA	12 nov.	—	Genoa	3 dec.	—	Genoa
ROTTENDAM	12 nov.	—	Boulogne	3 dec.	—	Bremen
LAFAYETTE	12 nov.	—	Havre	3 dec.	—	Hamburg
AQUITANIA	16 nov.	—	Cherbourg	10 dec.	—	Cherbourg
LA TOURAINE	17 nov.	—	Genoa	10 dec.	—	Bremen
LA LOURNAINE	17 nov.	—	Havre	10 dec.	—	Cherbourg
ROTTENDAM	19 nov.	—	Cherbourg	10 dec.	—	Boulogne
LOTOMAC	19 nov.	—	Bremen	10 dec.	—	Hamburg
RYNDAM	19 nov.	—	Boulogne	10 dec.	—	Cherbourg
MANCHURIA	23 nov.	—	Hamburg	13 dec.	—	Cherbourg
PARIS	25 nov.	—	Cherbourg	15 dec.	—	Hamburg
ARGENTINA	26 nov.	—	Trat	24 dec.	—	Cherbourg
CROONLAND	26 nov.	—	Havre	24 dec.	—	Boulogne
JOSEFA	26 nov.	—	Hamburg	24 dec.	—	Hamburg
V. AMSTERDAM	26 nov.	—	Boulogne	26 dec.	—	Cherbourg
AMERICA	29 nov.	—	Bremen	31 dec.	—	Boulogne
ADRIATIC	30 nov.	—	Cherbourg	31 dec.	—	Bremen
MONGLIA	1 dec.	—	Hamburg	12 jan.	—	Trat

Glede cen za vozne listke in vse druge pojasnila, obrnite se na tvrdico: FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt St., New York

Naznanilo.

Jugoslovanski generalni konzulat v New Yorku obvešča vse prizadete, da je postava o takseh z dne 27. junija tega leta stopila v veljavo 1. tega meseca.

Izza prvega oktobra so take oziroma pristojbine sledeče:

za prošnje 40 centov;
za priloge, tikajoče se prošnje, vsaka 10 centov;
za izdajanje, podaljšanje ali obnovitev potnega lista:
za šest mesecev 2 dolarja;
za eno leto 4 dolarje;
za potno knjižico 1 dolar.

OPOMBA.

Pri izdajanju ali obnavljanju potnih listov je treba plačati pristojbino tudi za čas, ko ni bil potni list obnovljen ali ker ni bil pravočasno vzet.

Vsled tega morajo državljani prejšnje kraljevine Srbije plačati za vsakih šest mesecev izza prihoda v Ameriko do danes po dva dolarja in dva dolarja za bodočih šest mesecev. Državljeni Jozije Srbije plačajo takso kot Srbi, toda ta taksa se jim računa od 1. januarja 1913. Osebe iz vseh drugih pokrajev, katere danes tvorijo sestavni del kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov imajo plačati od 1. januarja 1919 pa do danes za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. Čne osebe ki imajo potne liste prejšnje kraljevine Srbije ali kraljevine Slovencev, Srbov in Hrvatov, pa jim je rok potekel, morajo plačati ob priliki obnove ali predložitve potnih listov, od dneva, ko je potni list izgubil veljavo, pa do danes, za vsakih šest mesecev po dva dolarja in dva dolarja za prihodnjih šest mesecev. Prostovoljcem se takra računa od dneva vrnitve v Ameriko.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnje, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili znaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takeo za potni list 12 dolarjev, takeo za prošnjo 40 centov, takeo za vizum 60 centov in takeo za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnje, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili znaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takeo za potni list 12 dolarjev, takeo za prošnjo 40 centov, takeo za vizum 60 centov in takeo za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnje, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili znaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takeo za potni list 12 dolarjev, takeo za prošnjo 40 centov, takeo za vizum 60 centov in takeo za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.

Pri iskanju potnega lista mora vsak plačati razen takse za izdajanje ali obnavljanje še takso za prošnje, vizum in knjižico. Vsi oni državljani današnje kraljevine, ki niso bili znaniki prejšnje kraljevine Srbije, morajo plačati za potni list: takeo za potni list 12 dolarjev, takeo za prošnjo 40 centov, takeo za vizum 60 centov in takeo za knjižico en dolar. Vsega skupaj torej štirinajst dolarjev. Tak potni list bi bil v veljavi do konca tega leta. Če kdo želi imeti potni list ter ne misli takoj odpotovati, mu ni potreba pošiljati za vizum 60 centov.